

Volg het kynologisch spoor terug...

Oude Franse Brakkenrassen

In de geschiedenis van rashonden komen we hondenrassen tegen die nu nauwelijks of niet meer bestaan. Echter, hun bloed stroomt ongetwijfeld door de aderen van rassen die we vandaag de dag kennen. We volgen het kynologisch spoor terug...

TEKST EN AFBEELDINGEN: RIA HÖRTER • MET MEDEWERKING VAN TON POPELIER

De geschiedenis van de Franse Brakken is zowel oud als ingewikkeld. In tegenstelling tot bijvoorbeeld de terriergroep, is het verdwijnen van het ene en het verschijnen van het andere ras niet heel duidelijk afgebakend. Daarbij trekt een bonte stoet van namen voorbij – veelal met een geografische toevoeging – die helaas ook niet altijd even consequent wordt gebruikt. Kortom, in

het woud van de Franse Brakken heeft men een gids nodig. Ik vond die in de persoon van Ton Popelier, brakkenkenner bij uitstek.

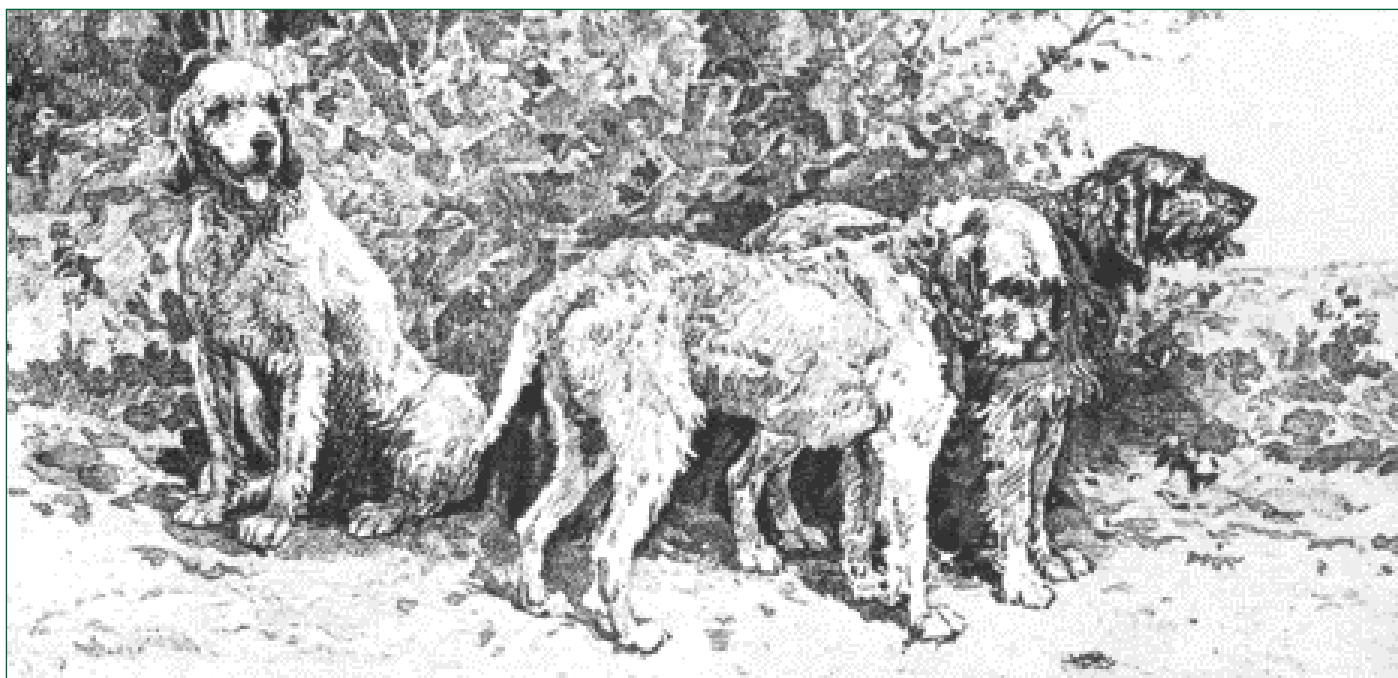
GRAND FAUVE DE BRETAGNE

Van dit Franse ras vinden we de eerste vermeldingen in de zestiende eeuw. Vier fokzuivere stammen worden genoemd en de kleuren zijn meteen de

'Een jachthond van zeer oude stempel, met hangende, vaak lange gedraaide oren. Meestal kortharig, soms ruwharig, van origine in meuteverband met luide stem jgend.'

(A.L.C. van Lier in 'De Brakken' bij de definitie van een Brak)

namen: Chiens Blancs, Chiens Noirs, Chiens Gris en Chiens Fauve. De Chien Blanc is een snelle hertenhond; traag maar spoorzeker is de Chien Noir. De Chien Fauve is, net als de Chien Gris,

• Drie honden waarvan de meest rechtse een pure Fauve is. De rest heeft Vendéen bloed. Een tekening van baron Maurice Halna de Fretay, die in 1886 de laatste wolven in Finistère doodt. (Collectie: Ton Popelier).

• Drie Bassets d'Artois, 'Colonel', 'Mascotte' en 'Gibelotte', eigendom van A. Lane. (Illustratie uit 'Chasse et Pêche').

ruigharig. Als eigenschappen worden 'onstuimig' en 'tijdens de jacht lastig in de hand te houden' vermeld. Vanwege dat karakter worden de Chiens Fauves ingezet bij de jacht op gevaarlijk wild, zoals de wolf en het wilde zwijn.

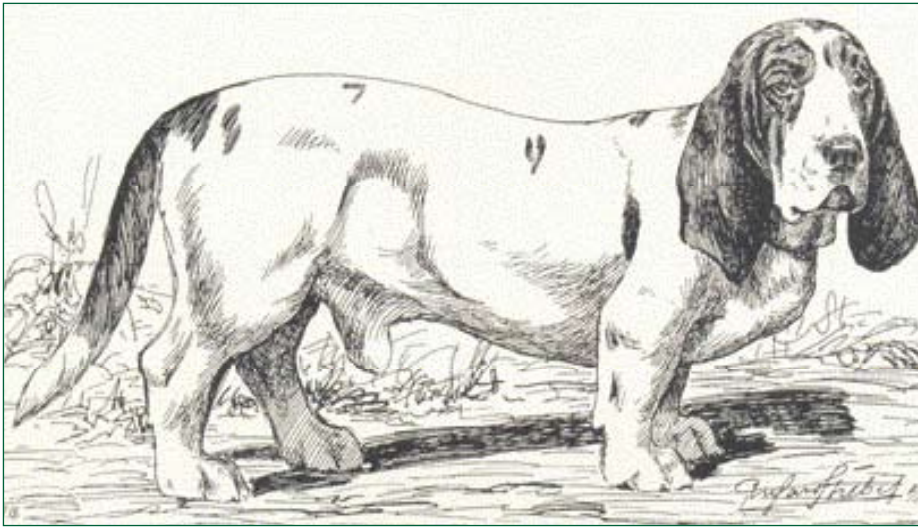
Af en toe draagt een goede Chien Fauve zijn steentje bij aan de Franse koninklijke meute en vindt een plaatsje in de hofkennels. Uit de annalen kennen we 'Miraud', een Fauve die koning François I (1494-1547) in 1520 cadeau krijgt van de Bretonse admiraal Claude d'Annebauld (circa 1492-1552). De Grand Fauve is dan vrijwel uitsluitend in Bretagne te vinden. Negentiende eeuwse auteurs besteden weliswaar aandacht aan de Grand Fauve, maar ze zijn niet enthousiast over het temperament van deze hond. Het zijn vechtjassen eerste klas, die net zo gemakkelijk een geit of een schaap doden als het wild waarop wordt gejaagd. Tel daarbij op hun eigennigheid en het is duidelijk dat de Grand Fauve faalt als meutehond. Die felheid, onstuimigheid en jachtpassie is in geen enkel brakenras

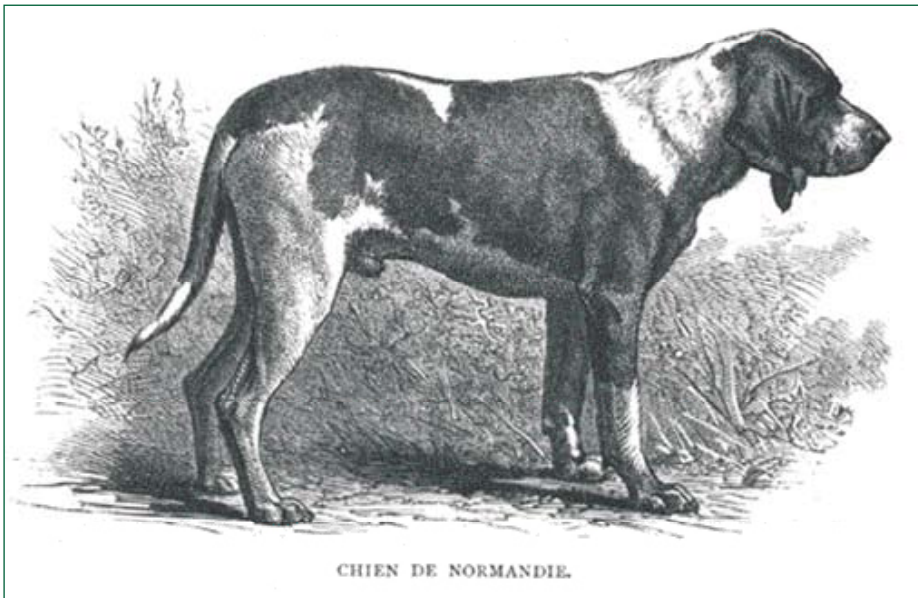
• De Bassets d'Artois 'Blanchette' en 'Ramoneau', eigendom van Louis Lane. Deze originele foto dateert van circa 1880. (Collectie T. van Adrichem-Boogaert-Kwint).

zo sterk aanwezig en deze eigenschappen worden de Grand Fauve tenslotte dan ook fataal. De laatste fokker van het ras én de laatste wolvenjager in Bretagne is Baron

Halna de Fretay. Dankzij zijn memoires, *Mes Chasses de Loups*, is de negentiende eeuwse geschiedenis van de Grand Fauve bekend. Zo schrijft Halna in zijn boek over de Comte de Boldesrues,

• Een Basset d'Artois, getekend door Richard Strebel in 'Die Deutschen Hunde' (1905). Dit is Champion Louis Le Beau.

• Dat de Chien Normand ook aan de overkant van de Noordzee bekend is, blijkt uit deze afbeelding in Cassell's 'The Book of The Dog' (1881).

die rond 1800 met Grand Fauves – hij bezit er meer dan 80! – op wolven jaagt. Na de dood van Boldesrues komen de honden terecht bij de Comte de St. Prix en deze kruist – om het karakter wat te temperen – Bloedhonden in. Dat is geen succes en in 1858 doet Boldesrues de meute van de hand en gaat verder met Griffons Vendéen. De meute van St. Prix komt in handen van Vicomte de Madec, wiens mooiste hond, 'Lourdeaud' genaamd, in 1865 in

Parijs wordt gefotografeerd: een stoere hond met een diepe borstkas en een ruwharige vacht. De hiervoor genoemde baron Halna neemt 1866 de meute van zijn oom, de Vicomte de Madec, over en zeer waarschijnlijk is 'Lourdeaud' mee verhuisd. Als Halna op zoek moet naar nieuw bloed voor zijn meute, wijkt hij uit – op advies van brakkenspecialist Henry Comte Le Couteulx de Canteleu – naar de Grand Griffon Vendéen. Het

resultaat is dat de nakomelingen een sterk Vendéen type vertonen en kleiner van formaat worden.

Bij het verdwijnen van het grote wild – Halna doodt 1886 de laatste wolven in Finestère – neemt ook de vraag naar grote honden af. Ene Henri de Laman-dé brengt op de tentoonstelling in Parijs, 1889, meer dan tien Grand Fauves uit. Eén van hen wordt afgebeeld in Van Bylandts boek *Hondenrassen*, maar deze hond is beduidend kleiner dan haar voorvader 'Lourdeaud'. De Grand Fauve de Bretagne sterft uit, maar het type blijft behouden in de Briquet Frauve, wiens naam later wordt veranderd in Griffon Fauve de Bretagne.

BASSET D'ARTOIS

Op een vergadering van de Club du Basset Français, op 28 mei 1899, wordt de naam Basset d'Artois gekozen voor een ras dat tot dan de naam 'Basset Français à poil ras des variétés Lane et Le Couteulx' draagt. De president van deze club is – we zijn hem al vaker tegengekomen – de Comte Le Couteulx de Canteleu. De Comte en Louis Lane fokken beide Bassets d'Artois, maar ze hebben ieder een eigen type. Le Couteulx legt de nadruk op kracht en jachtpassie, terwijl Lane honden met adellijke hoofden en nogal lange oren fokt. Lane's honden hebben echter zulke kromme, dwergachtige benen dat hun bouw het werken belemmert. In 1898, als de eerste geschreven rasstandaard een feit is, draagt het ras de kenmerken van beide types. Rond 1900 brengt de fokker Leon Verrier de beste karakteristieken uit deze types samen en hij is dan ook een succesvol exposant. In de Eerste Wereldoorlog verdwijnt Lane's kennel, maar zijn invloed als keurmeester en kenner van het ras blijft groot en onder zijn leiding wordt de naam Basset Artésien Normand gekozen. Daarmee zijn de oude Basset d'Artois types uitgestorven of,

liever gezegd, opgegaan in de Basset Artésien Normand.

De Fédération Cynologique Internationale (F.C.I.) heeft de standaard van de Basset d'Artois dan ook uit haar annalen verwijderd.

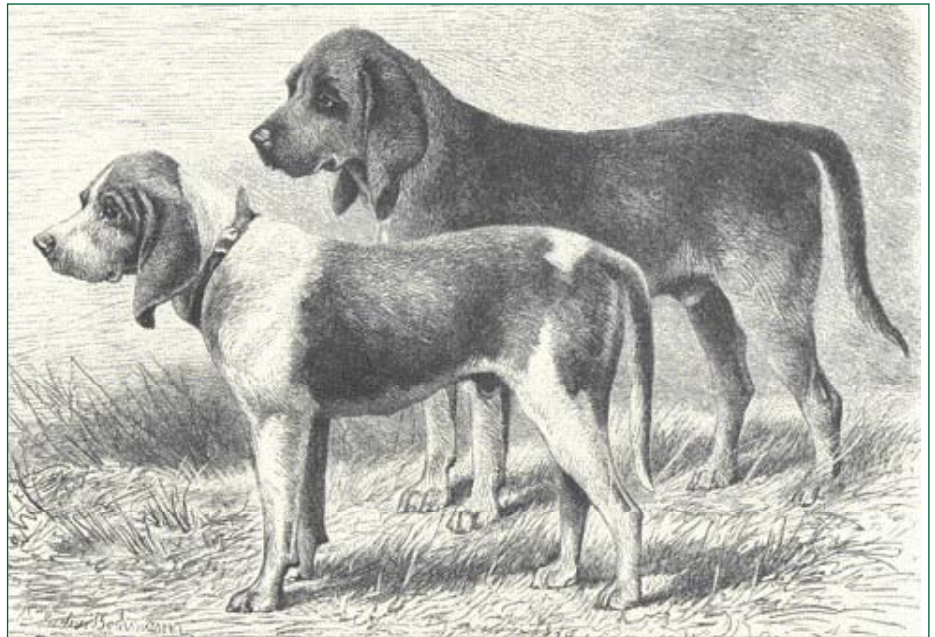
De Basset d'Artois moet niet worden verward met de Chien d'Artois, een bijna 60 centimeter hoge Brak, die op het eerste gezicht op een grote Beagle lijkt.

CHIEN NORMAND

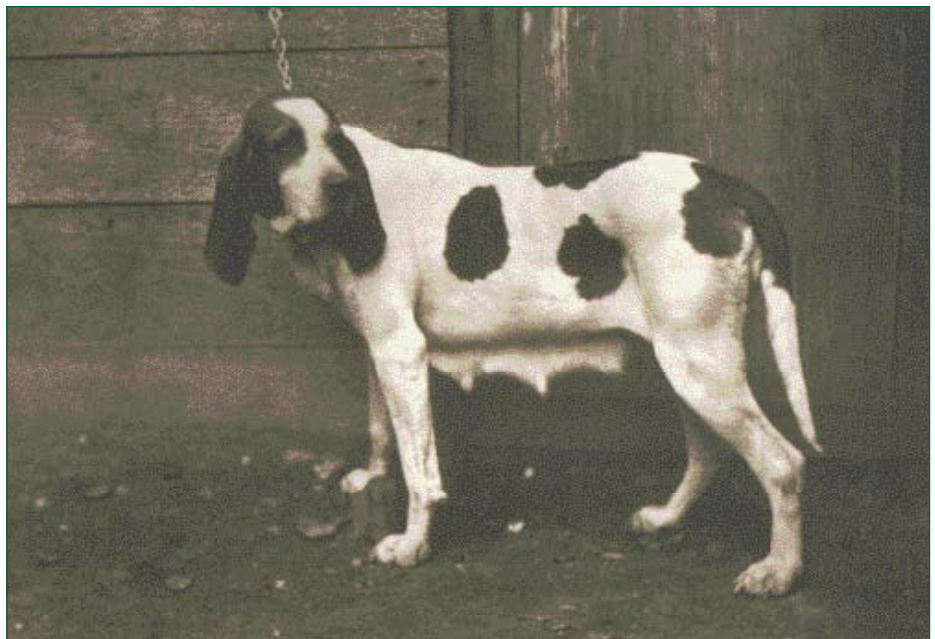
Frankrijk kent nu 27 Brakkenrassen; een behoorlijk aantal is genoemd naar hun streek van herkomst, zoals bijvoorbeeld de Grand Bleu de Gascogne, de Basset Artésien-Normand, de Griffon Fauve de Bretagne of de Griffon Nivernais. Zo ook de nu uitgestorven Chien Normand, wiens naam verraadt dat zijn bakermat Normandië is. Een bekende nakomeling van de Chien Normand is de Basset Artésien-Normand, die ontstaat uit een kruising van de Basset d'Artois en de Chien Normand. Een kruising tussen twee bestaande Franse Brakkenrassen noemt men weliswaar een 'Bâtard', bastaard, maar de nakomelingen uit zo'n eenmalige kruising kunnen een nieuw ras vormen. Van Bylandt plaatst in zijn boek van 1904 de rasstandaard en een aantal mooie afbeeldingen van de Chien Normand, waaronder één van de teef 'Vesta', die in de dierentuin van Parijs verblijft.

CHIEN DE BRESSE

Deze Franse Brak wordt tot aan het einde van de negentiende eeuw gefokt en voor de parforce jacht gebruikt. Eén van de laatste fokkers is de Comte Le Couteulx de Canteleu. Deze ruwharige Brak heeft een schouderhoogte van ongeveer 68 centimeter en in 1896 worden er nog Chiens de Bresse in het Zwitserse stamboek ingeschreven. Hij is één van de voorvaderen van de Griffon Vendéen en lijkt in uiterlijk wel wat op de Griffon Nivernais.

- De Chien Normand, een voorvader van de Basset Artésien-Normand (vooraan), en de Chien St. Hubert, de voorganger van de Bloedhond. (Uit: Beckmann, *Rassen des Hundes*, 1894).

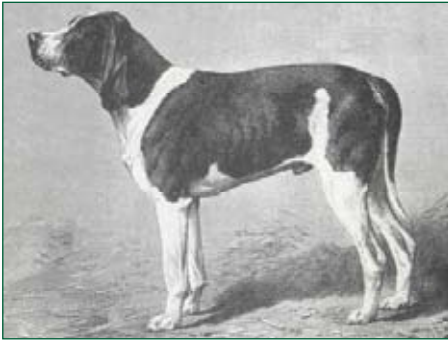
- 'Tambette', een Chienne Normande teef, tentoongesteld op de 'Exposition Canine des Tuileries', 1882. Zij wint de eerste prijs en is eigendom van M. de Quandalle. (Originele foto uit de collectie van T. van Adrichem Boogaert-Kwint).

In 1904 schrijft Van Bylandt: *Cette race n'existe plus, elle est complètement perdue.* Helemaal verdwenen.

GRANDS CHIENS BLANC DU ROY

Nakomelingen van dit verdwenen

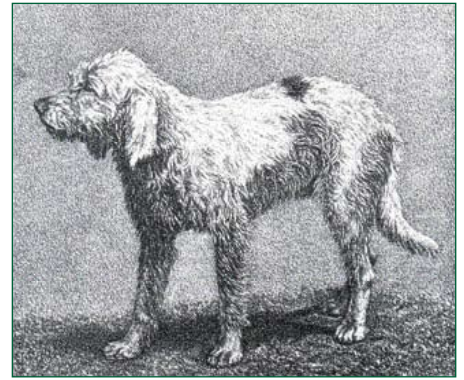
Brakentype zijn onder andere de kortharige Grand Vendéen, die op zijn beurt de voorvader is van diverse Griffons, ruwharige Brakken, uit de Vendée. Er bestaat een soort Adam-en-Eva-verhaal over deze 'grote, witte honden van

• Chien Normand 'Lancier', gravure uit 'l'Acclimatation'. Deze reu is eigendom van graaf H. de Maleyssie uit Chartres.

• Chien Normand 'Vesta', die in de dierentuin in Parijs verblijft. Gravure uit 'Le Chenil'.

• Chien de Bresse, één van de voorvaderen van de Griffon Vendéen.

• Het bloed van de Chiens Blanc du Roy leeft voort in de hedendaagse Billy, in de Poitevin en de Porcelaine. Men zou de Billy als een negentiende eeuwse reconstructie van de Blanc du Roy kunnen zien.

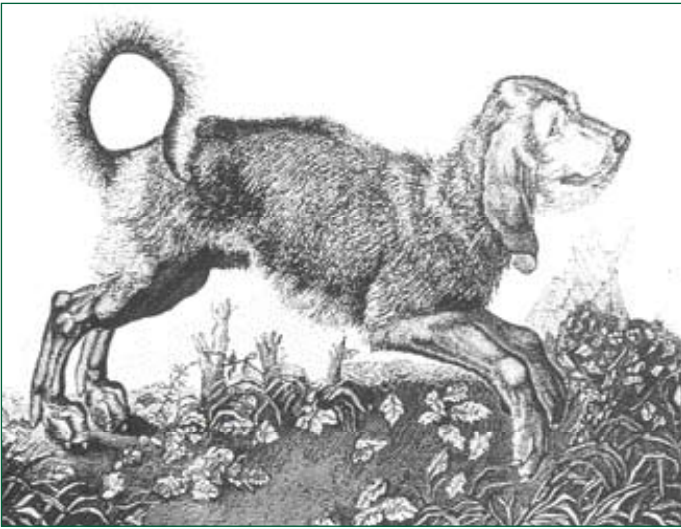
de koning'. Een Normandische edelman, ene Gaston, adviseert een andere edelman zijn witte Brak aan Anna de Bourbon (1669-1728) cadeau te doen. Anna bezit zelf al een witte teef, Baude, die verschillende keren wordt gepaard met Souillard, de reu van de edelman. De afstammelingen worden door de Franse koning 'geadopteerd' en ze blijven tot aan de Franse Revolutie (1789) aan het hof.

Het bloed van de Chiens Blanc du Roy leeft voort in de hedendaagse Billy, in de Poitevin en de Porcelaine. Men zou in de Billy een negentiende eeuwse reconstructie van de Blanc du Roy kunnen zien.

De Franse schilder Jean-Baptiste Oudry (1686-1755) maakte een groot aantal jachtaferelen, waarop veel Franse jachthonden zijn te zien. Het is bekend dat hij meerdere malen de honden van koning Lodewijk XIV ten paleize vereeuwigt. In 1722 maakt hij een portret van de markies van Beringhen, die wordt afgebeeld met een type hond dat sterk aan de Grand Chien Blanc du Roy doet denken.

CHIEN GRIS DE SAINT LOUIS

Met 'Saint Louis' wordt koning Louis IX van Frankrijk (1214-1270), bijgenaamd de Heilige, bedoeld. De Chien Gris zou wolfsgruis met zilvergrijs aftekeningen zijn geweest of muisgruis

• Een echte Chien Gris de Saint Louis (1872). Afkomstig uit het land van de Tartaren of uit de Balkan?

• 'Fanfare', eigendom van M. Cruchent, ingeschreven op de 'Exposition Canine des Tuileries, 1881, als een 'Griffon Français-Chien de St. Louis'. (Originele foto uit de collectie van T. van Adrichem Boogaert-Kwint).

met 'hazengrijs'. Volgens de overlevering neemt Louis hen mee uit het 'land van de Tartaren'. Nauwelijks te controleren, hoewel bekend is dat de koning deelneemt aan de zevende en achtste kruistocht en natuurlijk kan hij honden uit de Oriënt hebben meegenomen. Omdat in het Midden-Oosten geen Brakken voorkomen, is het aannemelijker dat de kruisvaarders honden uit de Balkan meenemen; daar immers bestaan – ook nu nog – diverse gladharige Brakkenrassen. De Chien Gris is enige honderden jaren geleden verdwenen, wanneer precies weet niemand. Volgens de auteur Pierre Mégnin, in zijn boek *Le Chien et ses races*, verschijnen er rond 1894 (dit is waarschijnlijk 1881) echter nog enkele op een tentoonstelling in Parijs. De exposant, de jager monsieur Cruchent, zou hen ergens in Frankrijk hebben gevonden. Later blijkt dat deze honden navolgbaar zijn geboren uit een kruising tussen een donkergrijze Briquet teef (of een Nivernais) en een Grand Bleu de Gascogne reu. Cruchent krijgt het voor elkaar hen ingeschreven en gekeurd te krijgen als Chien Gris de Saint Louis. Deze 'kynologische vervalsing' wordt echter op tijd ontdekt. ◀

• De Franse schilder Jean-Baptiste Oudry (1686-1755) maakte een groot aantal schilderijen met Franse jachthonden. Het door hem in 1722 geschilderde portret van de Markies de Beringhen toont een witte jachthond van het type Chien Blanc du Roy.